TIESAS SPRIEDUMS (trešā palāta)

2012. gada 8. novembrī*

LESD 20. un 21. pants — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 51. pants — Direktīva 2003/109/EK — Trešo valstu valstspiederīgie — Tiesības uzturēties dalībvalstī — Direktīva 2004/38/EK — Trešo valstu valstspiederīgie, kas ir Savienības pilsoņu ģimenes locekļi — Trešās valsts valstspiederīgais, kas nedz pavada, nedz ieceļo kopā ar Savienības pilsoni uzņemošajā dalībvalstī un paliek pilsoņa izcelsmes dalībvalstī — Trešās valsts valstspiederīgā tiesības uzturēties tāda pilsoņa izcelsmes dalībvalstī, kurš uzturas citā dalībvalstī — Eiropas Savienības pilsonība — Pamattiesības

Lieta C-40/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 20. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 28. janvārī, tiesvedībā

Yoshikazu Iida

pret

Stadt Ulm .

TIESA (trešā palāta)

šādā sastāvā: tiesneši R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*] (referente), kas pilda trešās palātas priekšsēdētāja pienākumus, K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], E. Juhāss [*E. Juhász*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un D. Švābi [*D. Šváby*],

ģenerāladvokāte V. Trstenjaka [*V. Trstenjak*],

sekretāre A. Impellicēri [*A. Impellizzeri*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 22. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Y. Iida* vārdā – *T. Oberhäuser* un *W. Weh*, *Rechtsanwälte*,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *A. Wiedmann*, pārstāvji,

— Beļģijas valdības vārdā – *L. Van den Broeck* un *C. Pochet*, pārstāves,

— Čehijas Republikas valdības vārdā – *M. Smolek* un *J. Vláčil*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – vācu.

— Dānijas valdības vārdā – *C. H. Vang*, pārstāvis,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. D'Ascia*, *avvocato dello Stato*,

— Nīderlandes valdības vārdā – *C. Wissels* un *K. Bulterman*, kā arī *J. Langer*, pārstāvji,

— Polijas valdības vārdā – *M. Szpunar*, pārstāvis,

— Apvienotās Karalistes valdības vārdā – *S. Hathaway*, pēc tam *A. Robinson*, pārstāvji, kuriem palīdz *R. Palmer*, *barrister*,

— Eiropas Komisijas vārdā – *C. Tufvesson* un *H. Krämer*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2012. gada 15. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Prejudiciāls nolēmums tiek lūgts par to, kā interpretēt Savienības tiesību noteikumus par trešo valstu valstspiederīgo tiesībām uzturēties dalībvalstī, kā arī par Eiropas Savienības pilsonību.

2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā starp *Y. Iida* un *Stadt Ulm* [Ulmas pilsētu] par pēdējās atteikumu piešķirt viņam tiesības uzturēties Vācijā, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvu 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., un labojumi OV 2004, L 229, 35. lpp., un OV 2005, L 197, 34. lpp.), kā arī izdot viņam uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz šo tiesību aktu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/109/EK

3 Padomes 2003. gada 25. novembra Direktīvas 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV L 16, 44. lpp.), 1. panta ar nosaukumu "Priekšmets" a) punktā ir noteikts:

"Šī direktīva paredz:

a) nosacījumus pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanai un atsaukšanai, ko piešķir dalībvalsts attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi dzīvo tās teritorijā, un ar to saistītajām tiesībām; [..]."

4 Šīs direktīvas 3. panta ar nosaukumu "Darbības joma" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā.

2. Šī direktīva neattiecas uz tādiem trešo valstu pilsoņiem:

a) kuri dzīvo, lai studētu vai iegūtu arodizglītību;

b) kam ir atļauja par uzturēšanos dalībvalstī, pamatojoties uz pagaidu aizsardzību, vai kas ir pieteikušies uz uzturēšanās atļauju ar šādu pamatojumu un gaida lēmumu par savu statusu;

c) kam ir atļauja uzturēties dalībvalstī, pamatojoties uz aizsardzības papildu veidu saskaņā ar starptautiskām saistībām, valsts tiesību aktiem vai dalībvalstu praksi, vai kas ir iesnieguši iesniegumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai ar minēto pamatojumu un gaida lēmumu par savu statusu;

d) kas ir bēgļi vai pieteikušies, lai tos atzītu par bēgļiem, bet vēl nav pieņemts galīgais lēmums attiecībā uz viņa iesniegumu;

e) kas uzturas tikai īslaicīgi, piemēram, kā aukles vai sezonas darba ņēmēji vai kā darbinieki, ko amatā iecēlis pakalpojumu sniedzējs, lai nodrošinātu pārrobežu pakalpojumu sniegšanu, vai kā pārrobežu pakalpojumu sniedzēji, vai kuru uzturēšanās atļauja ir formāli ierobežota;

f) kuriem ir tāds juridiskais statuss, ko reglamentē 1961. gada Vīnes Konvencija par diplomātiskajām attiecībām, 1963. gada Vīnes Konvencija par konsulārajām attiecībām, 1969. gada Konvencija par īpašajām misijām vai 1975. gada Vīnes Konvencija par valstu pārstāvniecību sakarā ar to saistību ar starptautiskām vispārēja rakstura organizācijām."

5 Minētās direktīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis piešķir pastāvīgā iedzīvotāja statusu tiem trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi un nepārtraukti tās teritorijā nodzīvojuši piecus gadus tieši pirms attiecīgā pieteikuma iesniegšanas."

6 Direktīvas 2003/109 5. pantā ar nosaukumu "Nosacījumi pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis pieprasa, lai trešo valstu pilsoņi sniedz pierādījumus par to, ka viņu rīcībā gan pašiem, gan atkarīgajiem [apgādībā esošajiem] ģimenes locekļiem ir:

a) stabili un regulāri ienākumi, kas ir pietiekami, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu. Dalībvalstis novērtē minētos ienākumus atkarībā no to veida un pastāvīguma, un var ņemt vērā minimālo darba algu un pensiju līmeni pirms pieteikuma iesniegšanas par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu;

b) apdrošināšana slimības gadījumiem attiecībā uz visiem riskiem, ko parasti sedz pilsoņiem attiecīgajā dalībvalstī.

2. Dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu pilsoņiem izpildīt integrācijas nosacījumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem."

7 Direktīvas 2003/109 7. panta ar nosaukumu "Pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšana" 1. un 3. punktā ir noteikts:

"1. Lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, attiecīgais trešās valsts pilsonis iesniedz pieteikumu tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā viņš/viņa dzīvo. Pieteikumam pievieno dokumentārus pierādījumus, kas jānosaka valsts tiesību aktos, ka viņš/viņa atbilst nosacījumiem, kuri izklāstīti 4. un 5. pantā, kā arī, ja vajadzīgs, derīgu ceļošanas dokumentu vai tā apliecinātu kopiju.

Pirmajā daļā minētie pierādījumi var ietvert arī dokumentāciju par piemērotu mājokli.

[..]

3. Ja 4. un 5. pantā paredzētie nosacījumi ir izpildīti un persona nerada draudus 6. panta nozīmē, attiecīgā dalībvalsts attiecīgajam trešās valsts pilsonim piešķir pastāvīgā iedzīvotāja statusu."

8 Minētās direktīvas 8. panta ar nosaukumu "Pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Pastāvīgā iedzīvotāja statuss ir pastāvīgs saskaņā ar 9. pantu.

2. Dalībvalstis pastāvīgajiem iedzīvotājiem izsniedz pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauju. Atļauja ir derīga vismaz piecus gadus; pēc derīguma termiņa beigām to automātiski atjauno, vajadzības gadījumā iesniedzot pieteikumu."

Direktīva 2004/38

9 Direktīvas 2004/38 I nodaļā ar nosaukumu "Vispārīgi noteikumi" ir ietverts 1.–3. pants.

10 Šīs direktīvas 2. pantā ar nosaukumu "Definīcijas" ir noteikts:

"Šajā direktīvā:

1) "Savienības pilsonis" ir ikviena persona, kurai ir kādas dalībvalsts valstiskā piederība;

2) "ģimenes loceklis" ir:

   a) laulātais;

   b) partneris, ar ko Savienības pilsonis ir noslēdzis reģistrētas partnerattiecības, pamatojoties uz kādas dalībvalsts tiesību aktiem, ja uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktos reģistrētas partnerattiecības ir noteiktas kā līdzvērtīgas laulībai, un saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts attiecīgajos tiesību aktos paredzētajiem nosacījumiem;

   c) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera tiešie pēcnācēji vecumā līdz 21 gadam, kuri ir tā apgādībā;

   d) Savienības pilsoņa, kā arī viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošie tiešie augšupējie radinieki;

3) "uzņēmēja dalībvalsts" ir dalībvalsts, uz kuru pārceļas Savienības pilsonis, lai īstenotu savas brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības."

11 Direktīvas 2004/38 3. pantā ar nosaukumu "Saņēmēji" ["Tiesību subjekti"] ir noteikts:

"1. Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

2. Neskarot attiecīgo personu brīvas pārvietošanās un uzturēšanās tiesības, kas tām var būt katrai atsevišķi, uzņēmēja dalībvalsts saskaņā ar saviem tiesību aktiem veicina šādu personu ieceļošanu un uzturēšanos:

a) visi pārējie ģimenes locekļi neatkarīgi no to valstiskās piederības, uz kuriem neattiecas 2. panta 2. punktā minētā definīcija un kuri ceļojuma sākuma valstī ir tā Savienības pilsoņa apgādībā vai dzīvo ar viņu vienā mājsaimniecībā, kam ir sākotnējās uzturēšanās tiesības, vai arī gadījumā, kad nopietnu veselības apsvērumu dēļ ir noteikti vajadzīga Savienības pilsoņa ģimenes locekļa personiska kopšana;

b) partneris, ar kuru Savienības pilsonim ir ilgstošas attiecības, tās pienācīgi apliecinot.

Uzņēmēja dalībvalsts sīki pārbauda personiskos apstākļus un pamato aizliegumu šīm personām iebraukt vai uzturēties."

12 Minētās direktīvas III nodaļa ar nosaukumu "Uzturēšanās tiesības" attiecas uz nosacījumiem, kas reglamentē Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības uzturēties dalībvalstu teritorijā. Aktuāli ir šīs nodaļas 6., 7. un 10. pants.

13 Direktīvas 2004/38 6. pantā ir noteikts:

"1. Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā uz laiku līdz trim mēnešiem [..]

2. Šā panta 1. punkta noteikumi attiecas arī uz ģimenes locekļiem, kam ir derīga pase un kas nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, bet pavada Savienības pilsoni vai ieceļo kopā ar viņu."

14 Šīs direktīvas 7. pantā ir noteikts:

"1. Visiem Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā ilgāk nekā trīs mēnešus:

[..]

2. Uzturēšanās tiesības, kas noteiktas 1. punktā, tiek attiecinātas arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi, bet pavada Savienības pilsoni uzņēmējā dalībvalstī vai ieceļo kopā ar viņu [..]"

15 Minētās direktīvas 10. pantā ar nosaukumu "Uzturēšanās atļauju izsniegšana" ir noteikts:

"1. To Savienības pilsoņa ģimenes locekļu uzturēšanās tiesības, kuri nav nevienas dalībvalsts valstspiederīgie, apstiprina, ne vēlāk kā sešus mēnešus no pieteikuma saņemšanas dienas izsniedzot dokumentu, ko sauc par "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju". Apstiprinājumu par pieteikšanos uzturēšanās atļaujas saņemšanai izsniedz uzreiz.

2. Lai izsniegtu uzturēšanās atļauju, dalībvalstis pieprasa uzrādīt šādus dokumentus:

[..]

c) reģistrācijas apliecību vai, ja nav reģistrācijas sistēmas, citus pierādījumus par tā Savienības pilsoņa uzturēšanos uzņēmējā dalībvalstī, kuru viņi pavada vai kuru kopā viņi ieceļo;

d) gadījumos, uz kuriem attiecas 2. panta 2. punkta c) un d) apakšpunkts, – dokumentārus pierādījumus par to, ka ir ievēroti minētajā apakšpunktā paredzētie nosacījumi;

[..]."

Vācijas tiesības

16 Likuma par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā (*Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet*, turpmāk tekstā – "*AufenthG*") 7. pantā ar nosaukumu "Uzturēšanās atļauja" ir noteikts:

"1. Uzturēšanās atļauja ir atļauja uzturēties uz noteiktu laiku. Tā tiek piešķirta nākamajos punktos minētajiem uzturēšanās mērķiem. Attiecīgi pamatotos gadījumos uzturēšanās atļauja var tikt piešķirta arī kādam no šajā likumā neparedzētiem uzturēšanās mērķiem.

2. Uzturēšanās atļauja, ņemot vērā plānoto uzturēšanās mērķi, ir jāizsniedz uz noteiktu laiku. Ja nosacījums, kas ir būtisks tās piešķiršanai, pagarināšanai vai tās spēkā esamības termiņa noteikšanai, kādā noteiktā brīdī vairs netiek izpildīts, termiņš var tikt saīsināts arī *a posteriori*."

17 *AufenthG* 18. pantā ar nosaukumu "Nodarbinātība" ir noteikts:

"1. Ārvalsts darba ņēmēju piekļūšana darba tirgum ir atkarīga no Vācijas ekonomiskajām vajadzībām, ņemot vērā situāciju darba tirgū, un nepieciešamības efektīvi apkarot bezdarbu. Starptautiskie nolīgumi paliek spēkā.

2. Ārvalstniekam var tikt piešķirta uzturēšanās atļauja, lai strādātu algotu darbu, ja Federālā Darba aģentūra (*Bundesagentur für Arbeit*) saskaņā ar 39. pantu ir tam piekritusi vai ar rīkojumu atbilstoši 42. pantam vai ar starpvalstu vienošanos ir noteikts, ka nodarbinātība ir iespējama, nesaņemot šīs aģentūras piekrišanu. Federālās Darba aģentūras noteiktie ierobežojumi, izsniedzot piekrišanu, ir norādāmi arī uzturēšanās atļaujā.

3. Uzturēšanās atļauja tāda darba veikšanai saskaņā ar 2. punktu, kam nav nepieciešama kvalificēta profesionālā izglītība, var tikt piešķirta tikai tad, ja to paredz starpvalstu vienošanās vai, pamatojoties uz saskaņā ar 42. pantu izdotu rīkojumu, piekrišana uzturēšanās atļaujas izsniegšanai attiecībā uz šo nodarbošanos ir pieļaujama.

4. Uzturēšanās atļauja darba veikšanai atbilstoši 2. punktam, kam ir nepieciešama kvalificēta profesionālā izglītība, var tikt piešķirta tikai attiecībā uz darbu, kas ietilpst ar rīkojumu atbilstoši 42. pantam atļautā, noteiktā profesijā. Konkrētā, pamatotā gadījumā uzturēšanās atļauja nodarbinātības mērķim var tikt piešķirta, ja šī nodarbinātība ir saistīta ar sabiedrības interesēm, it īpaši reģionālām, ekonomiskām vai darba tirgus interesēm.

5. Uzturēšanās atļauja saskaņā ar 2. punktu un šī likuma 19. pantu var tikt piešķirta tikai tad, ja tiek piedāvāta konkrēta darba vieta."

18 *AufenthG* 39. panta ar nosaukumu "Piekrišana ārvalstnieku nodarbinātībai" 2.–4. punktā ir noteikts:

"2. Federālā Darba aģentūra var piekrist uzturēšanās atļaujas izsniegšanai, lai strādātu algotu darbu, atbilstoši 18. pantam, ja:

1) a) ārvalstnieku nodarbināšanai nav negatīvas ietekmes uz darba tirgu, it īpaši attiecībā uz nodarbinātības struktūru, reģioniem un ražošanas nozari, un

   b) nav Vācijas darba ņēmēju, kā arī ārvalstnieku, kas juridiski tiem ir pielīdzināmi attiecībā uz darba uzsākšanu, vai citu ārvalstnieku, kam atbilstoši Eiropas Savienības tiesībām ir tiesības uz prioritāru piekļuvi darba tirgum, kas veiktu šo darbu, vai

2) tā, veicot pārbaudi saskaņā ar pirmā teikuma 1. punkta a) un b) apakšpunktu, attiecībā uz atsevišķām profesijām vai saimnieciskās darbības nozarēm ir konstatējusi, ka vakanto darba vietu piešķiršana ārvalstu pretendentiem, raugoties no darba tirgus un integrācijas politikas viedokļa, ir atbildīga rīcība,

un ka, nodarbinot ārvalstnieku, netiek piemēroti sliktāki darba nosacījumi nekā pielīdzināma Vācijas darba ņēmēja gadījumā. Nodarbinātībai pieejami Vācijas darba ņēmēji un tiem pielīdzināmi ārvalstnieki ir arī tad, ja tie var tikt atrasti tikai ar Federālās Darba aģentūras starpniecību. Darba devējam, kurš vēlas nodarbināt ārvalstnieku, kam ir nepieciešama atļauja, ir jāiesniedz izziņa Federālajai Darba aģentūrai par darba samaksu, darba laiku un citiem darba apstākļiem.

[..]

4. Atļaujā var tikt precizēts tās derīguma termiņš un konkrētais algotais darbs, kā arī tas, ka algots darbs var tikt veikts tikai noteiktos uzņēmumos vai rajonā."

19 *AufenthG* 28. pantā ar nosaukumu "Ģimenes atkalapvienošanās ar Vācijas pilsoni" 1. punkta pirmajā teikumā ir noteikts:

"Uzturēšanās atļauju piešķir:

1) Vācijas pilsoņa laulātajam, kurš ir ārvalstnieks;

2) Vācijas pilsoņa nepilngadīgam bērnam, kurš nav stājies laulībā;

3) nepilngadīga bērna, kurš ir Vācijas pilsonis un kurš nav stājies laulībā, vecākam, lai īstenotu aizgādību,

ja Vācijas pilsoņa ierastā dzīvesvieta atrodas Vācijas teritorijā."

20 *AufenthG* 31. panta ar nosaukumu "Patstāvīgas laulāto uzturēšanās tiesības" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Laulātā uzturēšanās atļauja laulāto kopdzīves izbeigšanās gadījumā kā patstāvīga, no ģimenes atkalapvienošanās mērķa neatkarīga uzturēšanās atļauja tiek pagarināta uz gadu, ja:

1) laulāto kopdzīve Vācijā ir likumīgi ilgusi vismaz divus gadus vai

2) ārvalstnieks ir miris laulāto kopdzīves Vācijā laikā

un ārvalstniekam līdz tam brīdim ir bijusi uzturēšanās atļauja, apmešanās atļauja vai pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja, izņemot gadījumu, kad laulātais nevarēja laicīgi lūgt pagarinājumu tādu iemeslu dēļ, par kuriem tas nevar būt atbildīgs. [..]

2. Nosacījums par vismaz divus gadus ilgušu likumīgu laulāto kopdzīvi Vācijā atbilstoši 1. punkta pirmā teikuma 1) apakšpunktam nav jāņem vērā, ja laulātajam ir jānodrošina turpmāka uzturēšanās, lai izvairītos no īpaši apgrūtinošas situācijas radīšanas, ja vien ārvalstnieka uzturēšanās atļauja nedrīkst tikt pagarināta. [..]"

21 *AufenthG* 9.a panta ar nosaukumu "Pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja" 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja ir beztermiņa uzturēšanās atļauja. 9. panta 1. punkta otrais un trešais teikums ir piemērojami *mutatis mutandis*. Ja šajā likumā nav paredzēts citādi, pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja ir pielīdzināma apmešanās atļaujai.

2. Pastāvīgā iedzīvotāja EK uzturēšanās atļauja ārvalstniekam ir jāpiešķir saskaņā ar Direktīvas [2003/109] 2. panta b) punktu, ja:

1) viņš vismaz piecus gadus ir uzturējies Vācijā ar uzturēšanās atļauju;

2) viņš var nodrošināt savu un savu ģimenes locekļu, kuri ir tā apgādībā, iztiku ar stabiliem un regulāriem ienākumiem;

3) viņam ir pietiekamas vācu valodas zināšanas;

4) viņam ir pamatzināšanas par tiesību sistēmu, sabiedrības uzbūvi un dzīves apstākļiem Vācijā;

5) tas nav pretrunā valsts drošības vai sabiedriskās kārtības interesēm, ņemot vērā pārkāpuma pret sabiedrisko kārtību vai valsts drošību smagumu vai veidu vai ārvalstnieka radīto apdraudējumu, kā arī ņemot vērā līdzšinējās uzturēšanās ilgumu un pastāvošās saites Vācijā;

6) viņa rīcībā ir piemērota dzīvojamā platība sev un ar viņu kopā dzīvojošajiem ģimenes locekļiem."

22 2004. gada 30. jūlija Likuma par Savienības pilsoņu vispārējo pārvietošanās brīvību (*Gesetz über die allgemeine Freizügigkeit von Unionsbürgern*, turpmāk tekstā – "*FreizügG/EU*") 5. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

"1. Brīvi pārvietoties tiesīgajiem Savienības pilsoņiem un viņu ģimenes locekļiem, kuriem ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonība, iestāde nekavējoties izsniedz apliecinājumu par uzturēšanās tiesībām.

2. Brīvi pārvietoties tiesīgajiem ģimenes locekļiem, kuri nav Savienības pilsoņi, iestāde sešu mēnešu laikā pēc tam, kad viņi ir snieguši nepieciešamās ziņas, izsniedz Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju, kura ir derīga piecus gadus. Apliecinājumu par to, ka ir sniegtas attiecīgās ziņas, ģimenes loceklis saņem uzreiz."

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

23 *Y. Iida* ir Japānas pilsonis, kurš 1998. gadā Amerikas Savienotajās Valstīs apprecējās ar Vācijas pilsoni *N.-I.* 2004. gada 27. augustā ASV viņiem piedzima meita *Mia*, kurai ir Vācijas, Amerikas un Japānas pilsonība.

24 2005. gada decembrī ģimene pārcēlās uz dzīvi Vācijā. 2006. gada janvārī *Y. Iida* saskaņā ar *AufenthG* 28. pantu saņēma uzturēšanās atļauju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā. Kopš 2006. gada februāra viņš atbilstoši uz nenoteiktu laiku noslēgtajam darba līgumam ir pilna laika darbinieks Ulmā, un pašreiz viņa ikmēneša bruto ienākumi ir EUR 4850. Ņemot vērā viņa darba laiku, viņš tika atbrīvots no likumā noteiktā pienākuma piedalīties integrācijas kursos.

25 2007. gada vasarā *Y. Iida* laulātā uzsāka pilna laika darbu Vīnē. Lai gan sākotnēji laulātie savu kopdzīvi uzturēja Ulmā un Vīnē, kopš 2008. gada janvāra viņi ilgstoši dzīvo šķirti, kaut arī laulību nav šķīruši. Viņi abi īsteno vecāku kopīgu aizgādību pār savu meitu, lai gan kopš 2008. gada marta mātes un meitas pastāvīgā dzīvesvieta ir Vīnē, kur meita mācās skolā.

26 *Y. Iida* regulāri vienu nedēļas nogali mēnesī apciemo meitu Vīnē, un meita savas brīvdienas galvenokārt pavada pie tēva Ulmā. Viņi ir devušies arī kopīgos ceļojumos. Saskaņā ar *Y. Iida* sniegto informāciju *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* [Bādenes Virtembergas Administratīvajai tiesai] tēva un meitas attiecības esot lieliskas.

27 Pēc viņa meitas un laulātās aizbraukšanas attiecībā uz *Y. Iida* vairs nevarēja piemērot *AufenthG* 31. pantā paredzētās patstāvīgās uzturēšanās tiesības, jo laulāto kopdzīve Vācijā nebija ilgusi vismaz divus gadus un atbrīvojums no šī nosacījuma netika prasīts.

28 Taču *Y. Iida*, pamatojoties uz nodarbinātību Ulmā, saņēma uzturēšanās atļauju, kura saskaņā ar *AufenthG* 18. pantu 2010. gada 18. novembrī tika pagarināta līdz 2012. gada 2. novembrim, bet tās turpmāka pagarināšana ir diskrecionāra.

29 2008. gada 30. maijā *Y. Iida* lūdza Ulmas pilsētai izsniegt viņam "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju", kas ir paredzēta *FreizügG/EU* 5. pantā. Viņa pieteikumu vispirms noraidīja Ulmas pilsēta un *Regierungspräsidium Tübingen* [Tībingenas valdības prezidijs] pēc tam ar spriedumu arī *Verwaltungsgericht Sigmaringen* [Zigmaringenes Administratīvā tiesa], motivējot, ka viņš šādu atļauju nevar prasīt, pamatojoties uz Savienības tiesībām.

30 2010. gada 6. maijā *Y. Iida* pēdējo spriedumu pārsūdzēja *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg*.

31 *Y. Iida* turklāt iesniedza pieteikumu, lai saņemtu pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļauju saskaņā ar *AufenthG* 9.a pantu, taču vēlāk viņš šo pieteikumu atsauca.

32 Šādos apstākļos *Verwaltungsgerichtshof Baden-Württemberg* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Par Direktīvas 2004/38 [..] 2., 3. un 7. pantu:

a) Vai, paplašināti interpretējot Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunktu un it īpaši atbilstoši Eiropas Savienības Pamattiesību hartas [turpmāk tekstā – "Pamattiesību harta"] 7. un 24. pantam un Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas [parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, turpmāk tekstā – "ECPAK"] 8. pantam, "ģimenes loceklis" var nozīmēt arī vienu no vecākiem, kurš ir trešās valsts pilsonis un kuram ir aizgādības tiesības pār brīvi pārvietoties tiesīgu bērnu – Savienības pilsoni, kurš nav viņa apgādībā?

b) Ja tas tā ir, vai Direktīva 2004/38, paplašināti interpretējot tās 3. panta 1. punktu un it īpaši atbilstoši [Pamattiesību hartas] 7. un 24. pantam un [ECPAK] 8. pantam, ir piemērojama šim vecākam arī tad, ja viņš nepavada vai nepārceļas kopā ar savu bērnu – Savienības pilsoni, kurš no izcelsmes dalībvalsts ir pārcēlies uz dzīvi citā dalībvalstī?

c) Ja tas tā ir, vai, paplašināti interpretējot Direktīvas 2004/38 7. panta 2. punktu un it īpaši atbilstoši [Pamattiesību hartas] 7. un 24. pantam un [ECPAK] 8. pantam, šim vecākam ir tiesības uzturēties bērna – Savienības pilsoņa – izcelsmes dalībvalstī vairāk par trim mēnešiem un katrā ziņā vismaz tik ilgi, kamēr pastāv aizgādības tiesības un tās tiek faktiski īstenotas?

2) Par [LES] 6. panta 1. punktu apvienojumā ar [Pamattiesību hartu]:

a) i)
Vai Pamattiesību harta saskaņā ar tās 51. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverto otro alternatīvu ir piemērojama arī tad, ja strīdus priekšmets ir atkarīgs no valsts likuma (vai likuma daļas), ar ko arī – bet ne tikai – ir tikušas transponētas direktīvas?

ii) Ja tas tā nav, vai Pamattiesību harta saskaņā ar tās 51. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverto otro alternatīvu ir piemērojama tāpēc vien, ka prasītājam, iespējams, ir Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības un viņš tādējādi saskaņā ar [*FreizügG/EU*] 5. panta 2. punkta pirmo teikumu varētu lūgt Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju, kuras juridiskais pamats ir paredzēts Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkta pirmajā teikumā?

iii) Ja tas tā nav, vai Pamattiesību harta saskaņā ar tās 51. panta 1. punkta pirmajā teikumā ietverto otro alternatīvu, attīstot Tiesas 1991. gada 18. jūnija spriedumā lietā C-260/89 *ERT* (*Recueil*, I-2925. lpp., 41.–45. punkts) ietverto judikatūru, ir piemērojama, ja dalībvalsts ierobežo tādas nepilngadīgas Savienības pilsones tēva, kurš ir trešās valsts pilsonis un kuram arī ir aizgādības tiesības pār bērnu, uzturēšanās tiesības, kura kopā ar savu māti pārsvarā uzturas citā Eiropas Savienības dalībvalstī mātes profesionālās darbības dēļ?

b) i)
Ja Pamattiesību harta ir piemērojama, vai no tās 24. panta 3. punkta var tieši atvasināt Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības tēvam, kurš ir trešās valsts pilsonis, katrā ziņā vismaz tik ilgi, kamēr viņam ir aizgādības tiesības pār savu bērnu – Savienības pilsoni – un viņš tās faktiski īsteno, kaut arī bērns pārsvarā uzturas citā Eiropas Savienības dalībvalstī?

ii) Ja tas tā nav, vai, lai nepadarītu it īpaši bērna – Savienības pilsoņa – tiesības uz brīvu pārvietošanos par neefektīvām, no bērna – Savienības pilsoņa – tiesībām uz brīvu pārvietošanos atbilstoši [Pamattiesību hartas] 45. panta 1. punktam, attiecīgajā gadījumā – apvienojumā ar tās 24. panta 3. punktu, izriet Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības tēvam, kurš ir trešās valsts pilsonis, katrā ziņā vismaz tik ilgi, kamēr viņam ir aizgādības tiesības pār savu bērnu – Savienības pilsoni – un viņš tās faktiski īsteno?

3) Par LES 6. panta 3. punktu apvienojumā ar vispārīgajiem Savienības tiesību principiem:

a) Vai Tiesas judikatūrā kopš 1969. gada 12. novembra sprieduma lietā 29/69 *Stauder* (*Recueil*, 419. lpp., 7. punkts) līdz pat, piemēram, 2005. gada 22. novembra spriedumam lietā C-144/04 *Mangold* (Krājums, I-9981. lpp., 75. punkts) attīstītās "nerakstītās" Eiropas Savienības pamattiesības var tikt piemērotas pilnā apjomā, ja arī konkrētajā gadījumā Pamattiesību harta nav piemērojama, citiem vārdiem, vai atbilstoši LES 6. panta 3. punktam turpmāk kā vispārīgi Savienības tiesību principi spēkā esošās pamattiesības ir spēkā patstāvīgi un neatkarīgi no jaunajām Pamattiesību hartā noteiktajām pamattiesībām saskaņā ar LES [6.] panta 1. punktu?

b) Ja tas tā ir, vai, lai efektīvi īstenotu aizgādības tiesības, no vispārīgajiem Savienības tiesību principiem, it īpaši, ņemot vērā tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību saskaņā ar ECPAK 8. pantu, var atvasināt Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības tādas nepilngadīgas Savienības pilsones tēvam, kurš ir trešās valsts pilsonis, kura kopā ar savu māti tās profesionālās darbības dēļ pārsvarā uzturas citā Eiropas Savienības dalībvalstī?

4) Par LESD 21. panta 1. punktu apvienojumā ar ECPAK 8. pantu:

Ja saskaņā ar LES 6. panta 1. vai 3. punktu prasītājam nav Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības, vai, attīstot Tiesas 2004. gada 19. oktobra spriedumā lietā C-200/02 *Zhu* un *Chen* (Krājums, I-9925. lpp., 45.–47. punkts) ietverto judikatūru attiecībā uz efektīvu aprūpes tiesību īstenošanu, no nepilngadīgas Savienības pilsones, kura kopā ar savu māti tās profesionālās darbības dēļ pārsvarā uzturas citā Eiropas Savienības dalībvalstī, tiesībām uz brīvu pārvietošanos saskaņā ar LESD 21. panta 1. punktu, attiecīgā gadījumā – ievērojot [ECPAK] 8. pantu, var atvasināt Savienības tiesībās noteiktas uzturēšanās tiesības viņas tēvam, kurš ir trešās valsts pilsonis, bērna – Savienības pilsoņa – izcelsmes dalībvalstī?

5) Par Direktīvas 2004/38 [..] 10. pantu:

Ja uz jautājumu par Savienības tiesībās noteiktajām uzturēšanās tiesībām tiek atbildēts apstiprinoši, vai vecākam, kurš ir trešās valsts pilsonis un kurš atrodas tādā situācijā kā prasītājs, ir tiesības uz "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas" izsniegšanu it īpaši, pamatojoties uz Direktīvas 2004/38 10. panta 1. punkta pirmo teikumu?"

33 Visi prejudiciālie jautājumi, kā norāda iesniedzējtiesa, var tikt apkopoti arī vienā vienīgā jautājumā:

"Vai no Eiropas Savienības tiesībām vecākam, kurš ir trešās valsts pilsonis un kuram ir aizgādības tiesības, lai saglabātu regulāras personiskas attiecības un tiešu kontaktu ar bērnu, izriet tādas tiesības palikt uz dzīvi sava bērna – Savienības pilsoņa – izcelsmes dalībvalstī, kas ir dokumentējamas ar "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju", ja bērns, īstenojot savas tiesības uz brīvu pārvietošanos, no turienes pārceļas uz dzīvi citā dalībvalstī?"

Par prejudiciālo jautājumu

34 Lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, vispirms ir jānoskaidro, vai persona tādā situācijā kā prasītājs pamatlietā var izmantot atvasināto tiesību normas, kurās ar zināmiem nosacījumiem ir paredzēta dalībvalsts uzturēšanās atļaujas piešķiršana trešās valsts valstspiederīgajam.

35 Ja izrādīsies, ka tā tas nav, pēc tam ir jāpārbauda, vai persona tādā situācijā kā prasītājs pamatlietā uzturēšanās tiesības var pamatot tieši ar Līguma par Eiropas Savienības darbību noteikumiem par Eiropas Savienības pilsonību.

Par Direktīvas 2003/109 interpretāciju

36 Saskaņā ar Direktīvas 2003/109 3. panta 1. punktu šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā. Pretēji Direktīvai 2004/38 (skat. 2011. gada 21. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-424/10 un C-425/10 *Ziolkowski* un *Szeja*, Krājums, I-14035. lpp., 46. un 47. punkts), Direktīvā 2003/109 nav noteikti nosacījumi, kam jāatbilst šādu valstspiederīgo uzturēšanās gadījumam, lai viņus varētu uzskatīt par tādiem, kas likumīgi dzīvo dalībvalsts teritorijā. No tā izriet, ka šādi nosacījumi tiek reglamentēti tikai valsts tiesībās.

37 Saskaņā ar Direktīvas 2003/109 4. panta 1. punktu dalībvalstis piešķir pastāvīgā iedzīvotāja statusu tiem valstspiederīgajiem, kas saskaņā ar šīs valsts tiesībām likumīgi un nepārtraukti tās teritorijā nodzīvojuši piecus gadus tieši pirms attiecīgā pieteikuma iesniegšanas. Taču Direktīvas 2003/109 3. panta 2. punktā ir paredzēti noteikti uzturēšanās veidi, uz kuriem šī direktīva neattiecas.

38 Šīs direktīvas 5. pantā ir noteikts, ka, lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, trešās valsts valstspiederīgajam ir jāiesniedz pierādījumi, ka viņa rīcībā gan pašam, gan apgādībā esošajiem ģimenes locekļiem ir stabili, regulāri un pietiekami ienākumi, lai uzturētu sevi un savas ģimenes locekļus, neizmantojot attiecīgās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmu, kā arī apdrošināšana slimības gadījumiem attiecībā uz visiem riskiem, ko parasti sedz pilsoņiem attiecīgajā dalībvalstī. Tāpat dalībvalstis var pieprasīt trešo valstu valstspiederīgajiem izpildīt integrācijas nosacījumus saskaņā ar valsts tiesību aktiem.

39 Direktīvas 2003/109 7. panta 3. punktā ir noteikts, ka, ja iepriekš minētie 4. un 5. pantā paredzētie nosacījumi ir izpildīti un persona nerada draudus šīs direktīvas 6. panta nozīmē, attiecīgā dalībvalsts attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam piešķir pastāvīgā iedzīvotāja statusu.

40 Kā izriet no pašreizējā sprieduma 24. punkta, šajā gadījumā prasītājs pamatlietā, kurš ir trešās valsts valstspiederīgais, savu likumīgo uzturēšanos Vācijas teritorijā uzsāka 2006. gada janvārī, pamatojoties uz uzturēšanās atļauju ģimenes atkalapvienošanās nolūkā, kas izdota saskaņā ar *AufenthG* 28. pantu. Turklāt, pamatojoties uz 2006. gada februārī parakstīto darba līgumu uz nenoteiktu laiku, *Y. Iida* vēlāk saskaņā ar *AufenthG* 18. pantu varēja saņemt uzturēšanās atļauju, kas ir derīga līdz 2012. gada 2. novembrim, turklāt, lai gan viņš nevarēja iegūt *AufenthG* 31. pantā paredzētās patstāvīgās uzturēšanās tiesības tāpēc, ka bija pārtraucis laulības kopdzīvi.

41 Tātad no lietas materiāliem izriet, ka uz prasītāju pamatlietā viņa uzturēšanās dēļ, pirmkārt, neattiecas neviens no Direktīvas 2003/109 3. panta 2. punktā paredzētajiem gadījumiem un, no otras puses, viņš ir likumīgi un nepārtraukti nodzīvojis Vācijas teritorijā piecus gadus.

42 Vēl ir jānorāda, ka *Y. Iida* savas nodarbinātības dēļ pirmšķietami ir spējīgs pierādīt, ka viņa rīcībā ir stabili, regulāri un pietiekami līdzekļi, lai sevi uzturētu, kā arī apdrošināšana slimības gadījumiem attiecībā uz visiem riskiem, ko parasti sedz Vācijas pilsoņiem.

43 Turklāt no lietas materiāliem vispār neizriet, ka *Y. Iida* varētu radīt sabiedriskās kārtības vai sabiedrības drošības apdraudējumu Direktīvas 2003/109 6. panta izpratnē.

44 Visbeidzot, runājot par *AufenthG* 9.a panta 2. punkta 3) un 4) apakšpunktā izvirzīto nosacījumu par integrāciju, lai gan *Y. Iida* zināšanu līmenis attiecībā uz vācu valodu vai arī tiesību sistēmu, sabiedrības uzbūvi un dzīves apstākļiem Vācijā nav konstatēts, tomēr Vācijas valdība tiesas sēdē ir norādījusi, ka, ņemot vērā *Y. Iida* universitātes diplomu, viņam saskaņā ar attiecīgajām valsts tiesībām tiek izvirzītas mazākas prasības integrācijas jomā. Turklāt no lietas materiāliem izriet, ka, ņemot vērā *Y. Iida* darba laiku, viņš no pienākuma piedalīties integrācijas kursos ticis atbrīvots.

45 No tā izriet, ka principā trešās valsts valstspiederīgajam tādos apstākļos kā prasītājs pamatlietā var piešķirt pastāvīgā iedzīvotāja statusu Direktīvas 2003/109 izpratnē.

46 Tomēr, kā izriet no pašreizējā sprieduma 31. punkta, *Y. Iida* ir atsaucis savu pieteikumu par pastāvīgā iedzīvotāja uzturēšanās atļaujas saņemšanu, pamatojoties uz *AufenthG* 9.a pantu.

47 No Direktīvas 2003/109 7. panta 1. punkta izriet, ka, lai iegūtu pastāvīgā iedzīvotāja statusu, attiecīgajam trešās valsts valstspiederīgajam ir jāiesniedz pieteikums tās dalībvalsts kompetentajām iestādēm, kurā viņš dzīvo. Tāpat no šīs direktīvas 4. panta 1. punkta izriet, ka dalībvalstis pastāvīgā iedzīvotāja statusu piešķir, ņemot vērā nodzīvoto gadu skaitu tieši pirms attiecīgā pieteikuma iesniegšanas.

48 Tā kā *Y. Iida* savu pieteikumu par pastāvīgā iedzīvotāja statusu iegūšanu saskaņā ar Direktīvu 2003/109 pats ir brīvprātīgi atsaucis, uzturēšanās atļauju viņam nevar piešķirt, pamatojoties uz šīs direktīvas normām.

Par Direktīvas 2004/38 interpretāciju

49 Direktīvas 2004/38 3. panta ar nosaukumu "[Tiesību subjekti]" 1. punktā ir noteikts, ka šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.

50 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta a) un d) apakšpunktu par Savienības pilsoņa "ģimenes locekli" šīs direktīvas izpratnē uzskata laulāto, kā arī Savienības pilsoņa un viņa laulātā vai b) apakšpunktā definētā partnera apgādībā esošos tiešos augšupējos radiniekus.

51 Tātad Direktīvā 2004/38 nav paredzētas tiesības ieceļot un uzturēties dalībvalstī visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, bet gan tikai tiem, kuri ir Savienības pilsoņa, kurš ir izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kuras pilsonība viņam ir, "ģimenes locekļi" šīs direktīvas 2. panta 2. punkta izpratnē (2008. gada 25. jūlija spriedums lietā C-127/08 *Metock* u.c., Krājums, I-6241. lpp., 73. punkts, kā arī 2011. gada 15. novembra spriedums lietā C-256/11 *Dereci* u.c., Krājums, I-11315. lpp., 56. punkts).

52 Pamatlietā gan *Y. Iida* laulātā, gan meita ir Direktīvas 2004/38 tiesību subjekti, jo viņas ir pārcēlušās un dzīvo dalībvalstī, kura nav viņu pilsonības valsts, proti, Austrijā.

53 Runājot par prasītāja pamatlietā iespējamo "ģimenes locekļa" statusu Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta izpratnē, jānošķir šī prasītāja attiecības ar viņa meitu, no vienas puses, un viņa laulāto, no otras puses.

54 Pirmkārt, runājot par radniecības attiecībām starp prasītāju pamatlietā un viņa meitu, no Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta d) apakšpunkta izriet, ka attiecīgā Savienības pilsoņa tiešajam augšupējam radiniekam ir jābūt šī pilsoņa "apgādībā", lai viņu varētu uzskatīt par "ģimenes locekli" šīs normas izpratnē.

55 Šajā ziņā no Tiesas judikatūras izriet, ka Savienības pilsoņa, kuram ir uzturēšanās tiesības, "apgādībā" esoša ģimenes locekļa statuss rodas tādas faktiskās situācijas rezultātā, ko raksturo apstāklis, ka materiālo atbalstu ģimenes loceklim sniedz persona, kurai ir uzturēšanās tiesības, tāpēc, ja situācija ir pretēja, kā tas ir šajā gadījumā, proti, kad persona, kurai ir uzturēšanās tiesības, atrodas trešās valsts valstspiederīgā apgādībā, šāds valstspiederīgais nevar apgalvot, ka viņam ir minētās personas, kurai ir uzturēšanās tiesības, "apgādībā" esoša augšupējā radinieka statuss Direktīvas 2004/38 izpratnē, lai iegūtu uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī (par līdzīgām normām Savienības tiesību instrumentos, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2004/38, skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Zhu* un *Chen*, 43. un 44. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

56 No tā izriet, ka prasītājs pamatlietā nevar tikt kvalificēts kā savas meitas "ģimenes loceklis" Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta izpratnē.

57 Otrkārt, runājot par prasītāja pamatlietā attiecībām ar viņa laulāto, jānorāda, ka, lai personu uzskatītu par tāda Savienības pilsoņa "ģimenes locekli", kurš ir īstenojis savas tiesības brīvi pārvietoties Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, šajā normā attiecīgajai personai nav izvirzīti citi nosacījumi kā vien laulātā statuss.

58 Tiesai attiecībā uz Savienības tiesību instrumentiem, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2004/38, jau ir bijusi iespēja konstatēt, ka laulības attiecības nevar uzskatīt par izbeigtām, iekams tās nav izbeigusi kompetenta iestāde, un ka tā tas nav laulāto gadījumā, kuri vienkārši dzīvo šķirti, pat ja viņiem ir nodoms vēlāk laulību šķirt, tāpēc laulātajam nav obligāti pastāvīgi jādzīvo kopā ar Savienības pilsoni, lai varētu iegūt atvasinātas uzturēšanās tiesības (skat. 1985. gada 13. februāra spriedumu lietā 267/83 *Diatta*, *Recueil*, 567. lpp., 20. un 22. punkts).

59 Šāda interpretācija par tādu normu, kas ir analoga Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta a) apakšpunktam un kurā turklāt tika izvirzīta prasība par normālu mājokli attiecīgā Savienības pilsoņa ģimenei, vēl jo vairāk būtu piemērojama minētajam 2. panta 2. punkta a) apakšpunktam, kurā šādas prasības par mājokli nav.

60 Šajā gadījumā kompetenta iestāde nav šķīrusi laulāto *Iida* laulību, tāpēc *Y. Iida* var uzskatīt par savas laulātās sievas ģimenes locekli minētās Direktīvas 2004/38 normas izpratnē.

61 Taču, lai gan prasītāju pamatlietā var uzskatīt par viņa laulātās "ģimenes locekli" Direktīvas 2004/38 2. panta 2. punkta a) apakšpunkta izpratnē, viņu nevar kvalificēt kā šīs direktīvas "tiesību subjektu", jo šīs direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts, ka Savienības pilsoņa, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai viņš nav valstiski piederīgs, ģimenes loceklis viņu pavada vai pārceļas kopā ar viņu.

62 Tāda pati prasība par Savienības pilsoņa pavadīšanu vai pārcelšanos kopā ar viņu turklāt ir vēlreiz noteikta Direktīvas 2004/38 6. panta 2. punktā un 7. panta 2. punktā saistībā ar Savienības pilsoņa uzturēšanās tiesību attiecināšanu uz viņa ģimenes locekļiem, kuriem nav kādas dalībvalsts pilsonības, vai arī 10. panta 2. punkta c) apakšpunktā attiecībā uz šajā direktīvā paredzētās uzturēšanās atļaujas izsniegšanu.

63 Šāda prasība turklāt atbilst no iebraukšanas un uzturēšanās atvasināto tiesību mērķim, kas Direktīvā 2004/38 ir paredzēts attiecībā uz Savienības pilsoņu ģimenes locekļiem, tāpēc ka pretējā gadījumā apstāklis, ka Savienības pilsoņa ģimene nevar viņu pavadīt vai viņam pievienoties uzņemošajā dalībvalstī, iespaidotu viņa pārvietošanās brīvību, atturot viņu no savu tiesību ieceļot un uzturēties šajā dalībvalstī īstenošanas (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Metock* u.c., 63. punkts).

64 Tātad no tā izriet, ka uz trešās valsts valstspiederīgā, kas ir ģimenes loceklis Savienības pilsonim, kurš ir īstenojis savas tiesības brīvi pārvietoties, tiesībām apmesties kopā ar viņu, pamatojoties uz Direktīvu 2004/38, var atsaukties tikai uzņemošajā dalībvalstī, kurā minētais pilsonis dzīvo (šajā ziņā par līdzīgām normām Savienības tiesību instrumentos, kas bija spēkā pirms Direktīvas 2004/38, skat. 2007. gada 11. decembra spriedumu lietā C-291/05 *Eind*, Krājums, I-10719. lpp., 24. punkts).

65 Tā kā *Y. Iida* nav ne pavadījis, ne pārcēlies uz uzņemošo dalībvalsti kopā ar savas ģimenes locekli, kas ir Savienības pilsonis un kas ir īstenojis savu pārvietošanās brīvību, viņam uzturēšanās tiesības nevar piešķirt, pamatojoties uz Direktīvu 2004/38.

Par LESD 20. un 21. panta interpretāciju

66 Ievadam ir jānorāda, ka Līguma noteikums par Savienības pilsonību nepiešķir trešo valstu valstspiederīgajiem nekādas autonomas tiesības.

67 Tāpat kā tiesības, kas ar Direktīvu 2004/38 tiek piešķirtas Savienības pilsoņa, šīs direktīvas tiesību subjekta, ģimenes locekļiem, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie, iespējamās tiesības, kas trešo valstu valstspiederīgajiem ir piešķirtas ar Līguma noteikumiem par Savienības pilsonību, ir nevis šo valstspiederīgo personīgās tiesības, bet gan tiesības, kas ir atvasinātas no Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvības īstenošanas (šajā ziņā skat. 2011. gada 5. maija spriedumu lietā C-434/09 *McCarthy*, Krājums, I-3375. lpp., 42. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Dereci* u.c., 55. punkts).

68 Kā jau norādīts pašreizējā sprieduma 63. punktā, šādu atvasināto tiesību mērķis un pamatojums ir balstīts uz konstatējumu, ka šādu tiesību neatzīšana būtībā var aizskart Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvību, atturot viņu no savu tiesību ieceļot un uzturēties uzņemošajā dalībvalstī īstenošanas.

69 Tātad tiek uzskatīts, ka, neļaujot vecākam, kurš ir kādas dalībvalsts vai trešās valsts valstspiederīgais un kura aizgādībā ir nepilngadīgs Savienības pilsonis, uzturēties kopā ar šo pilsoni uzņemošajā dalībvalstī, tiktu pilnībā laupīta šī pilsoņa uzturēšanās tiesību lietderīgā iedarbība, jo mazgadīga bērna uzturēšanās tiesību izmantošana obligāti nozīmē, ka šim bērnam ir tiesības būt kopā ar personu, kuras aizgādībā bērns atrodas, un ka tāpēc šai personai ir jābūt iespējai dzīvot kopā ar bērnu uzņemošajā dalībvalstī šīs uzturēšanās laikā (iepriekš minētais spriedums lietā *Zhu* un *Chen*, 45. punkts).

70 Tāpat ir konstatēts, ka, Savienības pilsonim atgriežoties dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, pēc tam, kad citā dalībvalstī viņš ir strādājis algotu darbu, trešās valsts valstspiederīgajam, kas ir šī darba ņēmēja ģimenes loceklis, ir tiesības uzturēties dalībvalstī, kuras pilsonis ir darba ņēmējs, pat ja pēdējais tajā neveic patiesu un faktisku saimniecisku darbību. Ja šim valstspiederīgajam šādas tiesības nebūtu, darba ņēmējs – Savienības pilsonis – varētu tikt atturēts pamest dalībvalsti, kuras pilsonis viņš ir, lai strādātu algotu darbu citas dalībvalsts teritorijā, vienkāršas iespējamības dēļ, ka šis darba ņēmējs pēc atgriešanās

izcelsmes dalībvalstī nevarēs turpināt kopdzīvi kopā ar saviem vecākiem, kas, iespējams, uzņemošajā dalībvalstī uzsākta, apprecoties vai apvienojoties ar ģimeni (iepriekš minētais spriedums lietā *Eind*, 45., 35. un 36. punkts).

71 Visbeidzot mēdz būt arī specifiskas situācijas, kurās, lai gan sekundārās tiesības par trešo valstu valstspiederīgo uzturēšanās tiesībām nav piemērojamas un attiecīgais Savienības pilsonis savu pārvietošanās brīvību nav īstenojis, izņēmuma kārtā uzturēšanās tiesības nevar atteikt trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir minētā pilsoņa ģimenes loceklis, jo citādi netiktu ievērota viņam esošās Savienības pilsonības lietderīgā iedarbība, ja šāda atteikuma rezultātā šis pilsonis faktiski saskatītu pienākumu pamest Savienības teritoriju kopumā, tādējādi liedzot viņam iespēju efektīvi izmantot tiesības, kas piešķirtas ar šo statusu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Dereci* u.c., 67., 66. un 64. punkts).

72 Iepriekš minētās situācijas raksturo kopīgs elements – pat ja tās tiek regulētas tiesību aktos, kas *a priori* ietilpst dalībvalstu kompetencē, proti, tiesību aktos par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās tiesībām ārpus Direktīvas 2003/109 vai Direktīvas 2004/38 piemērošanas jomas, tām tomēr ir raksturīga saikne ar Savienības pilsoņa pārvietošanās brīvību, un, lai šī brīvība netiktu aizskarta, netiek pieļauts, ka šādiem valstspiederīgajiem tiek atteiktas ieceļošanas un uzturēšanās tiesības dalībvalstī, kurā dzīvo šis pilsonis.

73 Runājot par šo pamatlietu, vispirms ir jānorāda, ka prasītājs, trešās valsts valstspiederīgais, uzturēšanās tiesības prasa nevis uzņemošajā dalībvalstī, kurā dzīvo viņa laulātā un viņa meita, kuras abas ir Savienības pilsones, bet gan Vācijā, kas ir šo divu pilsoņu izcelsmes dalībvalsts.

74 Vēl ir noskaidrots, ka šis prasītājs vienmēr ir uzturējies šajā dalībvalstī, pamatojoties uz valsts tiesībām, turklāt uzturēšanās tiesību neesamība saskaņā ar Savienības tiesībām nav atturējusi viņa meitu vai laulāto īstenot savas tiesības brīvi pārvietoties, lai pārceltos uz Austriju.

75 Visbeidzot, kā jau izriet no pašreizējā sprieduma 28. un 40.–45. punkta, prasītājam pamatlietā, pirmkārt, pamatojoties uz valsts tiesībām, ir uzturēšanās tiesības līdz 2012. gada 2. novembrim, kas saskaņā ar Vācijas valdības teikto pirmšķietami ir pagarināmas, un, otrkārt, viņš principā var iegūt pastāvīgā iedzīvotāja statusu Direktīvas 2003/109 izpratnē.

76 Šādos apstākļos nevar pamatoti apgalvot, ka pamatlietā izskatāmais lēmums *Y. Iida* meitai vai laulātajai varētu liegt efektīvi īstenot tādu viņu tiesību kodolu, kas ir saistītas ar viņu Savienības pilsoņu statusu, vai kavēt viņu tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā īstenošanu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *McCarthy*, 49. punkts).

77 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka tīri hipotētiska brīvas pārvietošanās tiesību īstenošanas perspektīva neveido pietiekami ciešu saikni ar Savienības tiesībām, lai pamatotu šo tiesību noteikumu piemērošanu (skat. 1997. gada 29. maija spriedumu lietā C-299/95 *Kremzow*, *Recueil*, I-2629. lpp., 16. punkts). Tas pats attiecas uz tīri hipotētiskām šo tiesību kavēšanas perspektīvām.

78 Runājot par iesniedzējtiesas pieminētajām pamattiesībām, it īpaši Pamattiesību hartas 7. un 24. pantā noteiktajām tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību un bērnu tiesībām, jāatgādina, ka Pamattiesību hartas noteikumi saskaņā ar tās 51. panta 1. punktu attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Saskaņā ar šī paša panta 2. punktu ar šo hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, paplašinot Savienības kompetences, un Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences vai uzdevumi, nedz grozītas kompetences un uzdevumi, kā tie noteikti Līgumos. Tāpēc Tiesai, ņemot vērā Pamattiesību hartu, Savienības tiesības ir jāinterpretē tai piešķirtās kompetences robežās (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Dereci* u.c., 71. punkts).

79 Lai noteiktu, vai Vācijas iestāžu atteikums piešķirt *Y. Iida* "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju" pieder pie Savienības tiesību īstenošanas Pamattiesību hartas 51. panta izpratnē, papildus citiem elementiem vēl jāpārbauda, vai attiecīgā tiesiskā regulējuma mērķis ir īstenot kādu Savienības tiesību normu, kāds ir šī regulējuma raksturs un vai tam ir vēl citi mērķi papildus tiem, kas jau ir noteikti Savienības tiesībās, pat ja šis regulējums Savienības tiesības var ietekmēt netieši, un vai ir kāds specifisks Savienības tiesību regulējums šajā jautājumā vai tāds, kas šo jautājumu var ietekmēt (skat. 1997. gada 18. decembra spriedumu lietā C-309/96 *Annibaldi*, *Recueil*, I-7493. lpp., 21.–23. punkts).

80 Lai gan tik tiešām, paredzot "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļaujas" izdošanu, *FreizügG/EU* 5. panta mērķis ir īstenot Savienības tiesības, tomēr Savienības tiesībās nav reglamentēta prasītāja situācija pamatlietā, jo viņš neatbilst nosacījumiem, kas tiek izvirzīti šādas atļaujas piešķiršanai saskaņā ar Direktīvas 2004/38 10. pantu. Turklāt, ņemot vērā prasītāja pamatlietā pieteikuma par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu saskaņā ar Direktīvu 2003/109 neesamību, viņa situācijai nav nekādas saiknes ar Savienības tiesībām.

81 Šādos apstākļos Vācijas iestāžu atteikums piešķirt *Y. Iida* "Savienības pilsoņa ģimenes locekļa uzturēšanās atļauju" neietilpst Savienības tiesību īstenošanā Pamattiesību hartas 51. panta izpratnē, tāpēc šāda atteikuma atbilstība pamattiesībām nav vērtējama šīs hartas noteikto tiesību kontekstā.

82 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka ārpus Direktīvas 2004/38 regulētajām situācijām, ja nav arī nekādas citas saiknes ar Savienības tiesību noteikumiem par pilsonību, trešās valsts valstspiederīgais nevar pretendēt uz uzturēšanās tiesībām, kas ir atvasinātas no Savienības pilsoņa.

Par tiesāšanās izdevumiem

83 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (trešā palāta) nospriež:

Ārpus Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, regulētajām situācijām, ja nav arī nekādas citas saiknes ar Savienības tiesību noteikumiem par pilsonību, trešās valsts valstspiederīgais nevar pretendēt uz uzturēšanās tiesībām, kas ir atvasinātas no Savienības pilsoņa.

[Paraksti]